

Szeged vendégei.

Írta: dr. Szabó László.

Ennek a zerencsére már végéhez közeledő esztendőnek marakodásai között egyike volt a legérdekesebbeknek annak a kérdésnek a megvitatása, hogy minő szerepet játszanak ma Szeged sorsában az idegenek? A »vita« temperamentumosabb volt, mint aminők a békeidők polémiái voltak, de a temperamentum kitöréseit mindkét oldalon jogosultaknak tartom. Nem olyan időköt élünk, hogy mindig be tudnánk érni a Pesti Művelt Társalgó választékos stílusával, mert a stílusok időnkint igen változandók, ellenben mindig érvényes marad az a közmondás, hogy »amilyen a mosdó, olyan a törülköző, s ha az egyik fél büzbombákkal dobálódzik, a másik fél sem hinthet ellenfele felé pusztán csak otkolont, vagy rózsavizet.

A dolog érdemére áttérve, azt hiszem, hogy mindkét félnek igaza van a kérdés velejét illetően. Igaz, hogy mindazok, akik ennek a türelmességéről ósidők óta hírneves városnak a csendjét és békességét az utolsó években megzavarták, tulajdonképpen csak vendégei e városnak. De igaz az is, hogy azok, akik ez ellen élesen felszólalnak, szintén vendégei ennek a városnak, amennyiben mindnyájan vagy bevándoroltak, vagy bevándoroltaknak az ivadéka. És én ennél egy lépéssel még tovább megyek és hajlandó vagyok bármely tudományos felkészültségű ellenféllel szemben bizonyítani is, hogy ebben a városban mindenki vendég. Szegednek nincsen olyan benszülött ős-lakossága, mint a dunántúli vagy felvidéki városoknak és igen szeretném én látni azt a szegedi polgárt, aki nekem be tudná bizonyítani, hogy az ő elődei már kétszázötven évvel ezelőtt is itt laktak Szegeden. Pedig kétszázötven év mit jelent a történelemben? Nem sokat. A harmadfél évszázad előtti dolgok mintha csak tegnap történtek volna; ily rövid idő alatt nem kapnak történeti patinát a családi címerek, sőt még az események sem. Meglehetősen otthon vagyok Dalmácia Arbe nevű városában, melynek multjával sokat foglalkoztam. Ott Signor Galzina, a gyógyszerész joggal mondhatja, hogy ő őslakosa Arbanak, mert a legteljesebb hitelességgel be lehet bizonyítani, hogy Arbe-sziget grófjait a XI. században többnyire az ő családjából választották s a patikus ur e kormányzó-grófoknak egyenes leszármazottja. Ugyanabban a városkában derék mosó- és vasalónők, a királyi termető Cigogna Éva családi levéltárával igazolni tudja, hogy az ő családjá már Szent István kora előtt Arban lakott, és a XIII. és XIV. században Velence több *dogeja* az ő családjából került ki. Szegednek azonban egyetlenegy történeti családja sincsen, mert 1686 után, a törökök kiverése után ebbe a városba új lakosságot telepítettek s ez a lakosság negyven esztendőig egy igen vegyes nemzetiségű városkát alkotott, melyben a magyarság csak kétszáz évvel ezelőtt emelkedett túlsúlyra, — nem a nem is létező ős-lakosság, hanem a betelepített jövevények révén.

Amilyen bizonyos, hogy mindnyájan por és hamu leszünk, éppen olyan bizonyos, hogy Szegeden mindnyájan jövevények és vendégek vagyunk. Nagypám nagypapja csak 1750-ben költözött be a kun puszta, követve egyik rokonát, kinek neve már 28 évvel előbb szerepelt Szeged okmánytárában. De a ma szerepet játszó szegedi családok valamennyien csak miután jöttek Szegedre, azok még nagyobb mértékben jövevények, mint mi, akik itt csak 177 éves multat tudunk bizonyítani és szegedi multunkból még további 28 évet már csak valószínűsíteni tudunk.

Hogyan történt a jövevények, a vendégek betelepítése? Kétféleképpen. A kereskedők, jobbajta kézművesek és tisztviselők a Palánkban telepedtek le; ezek majdnem mind más nemzet kebeléből tértek át a magyarsághoz. A magyar elemek a Palánkon kívül helyezkedtek el, északra és délre, a felső- és alsóvárosban, — és bátran megkockáztatom azt az állítást, hogy a bevándorolt magyar családok történeti rangsorát leghelyesebben a házsziánok szerint lehetne megállapítani, mert ha Péternek a háza közelebb volt a Palánkhoz, mint Pálé, akkor ebből igen nagy valószínűséggel lehet arra következtetni, hogy Péternek a családja régebben lakik Szegeden, mint Pálnak a családja. De jogilag és lényegileg Péter éppen olyan bevándorolt jövevény, illetve vendég itt Szegeden, mint például Pál és családja.

Dicsérem azonban elődeinknek a bölcsességét, akik arra az álláspontra helyezkedtek, hogy az, akit idedob a sorsa, pusztán az itt lakással nem válhatik még szegedivé. A szegedi lakostól igen különbözött a szegedi polgár. A jövevény, a vendég csak akkor válhatott szegedi polgárrá, ha huzamos időn át szépen, egy szegedi polgárhoz illeően viselkedett. Nagypám nagypapja csak har-

minchatévi ittlakás után keltett példás életmódjával (s azt hiszem, a protestáns vallásról a katolikus vallásra való áttéréssel is) szerzett elég érdemet arra, hogy jobb módjára való tekintettel fölemelt taksa lefizetése után fölesküdhett Szeged város polgárának. Az a tény azonban, hogy öreg korában is föl kellett esküdnie, hogy szegedivé váljék, azt bizonyítja, hogy minden érdeme mellett is csak vendégnek tekintették.

Elvitázhatatlan azonban, hogy az embernek vendég-mivoltából nemcsak jogok, hanem igen komoly kötelezettségek is származnak. Amikor nekünk, régebbi bevándorolt familiáknak alkalmunk volt a nemes város vendégszeretében részesülni, elődeink kétségtelenül szemmel tartották e város társadalmi békességét is és nem hiszem, hogy azok,

Látogatás gróf Klebelsberg Kunónénál.

„A nőknek nem való a politika”, — mondja a kultuszminiszter felesége.

Budapest, karácsony előtt. (A Delmagyarország munkatársától.) Dermesztő fagyban — 21 fokot mutatott a hőmérő — hangtalanul siklott a vonat a csontfá fagyolt földek és fák között. A zuzmárás ágak görcsösen me-redek az égnek, mintha a halál fehérre meszelt műhelyében jártunk volna és vonatunk valahol északon, szibériai hőmezőkön futna velünk, kik fásultak, félénken gubbasztottunk, ólálkodó veszélyektől riadtan. Hangos beszélgetés nem hagyta el a fülkék zárt falait, a vonat is úgy állított be az állomásokra és úgy indult ki, mint a társtalan kísértet, amelyet nem várnak és nem kísérnek. Rettegetes így egyedül maradni, kicsi emberi erővel közel a természet zord fogcsikorgatásához. A kupék ablakait belül is vastag jég réteg bélelte és bár a Máv. figyelmesen örködött felettünk, állandóan felülvizsgáltatta: nem fázunk-e nagyon, mégis topogva ugráltunk a fűtőtestekre, hogy maradandó nyomokat ne vigyünk magunkkal erről az utazásról.

Pesten a kellemetlenségek sorozata fogadta az érkezőket. A villamosok egyes vonalakon órákra megakadtak, az autóstandokon hávas üresség tátongott, hozzá oly durva, kemény szél csapkodott, hogy lélekzetünk is elállt. Minden mozgott, rohant, csak a közlekedési rendőr állt a posztján hófehérre fagyottan és emelgette karjait, mint a gépezet, szegény. Ilyen hangulatképekkel indultam el inter-jut csinálni Szeged egyik képviselője, gróf Klebelsberg Kunó kultuszminiszter feleségéhez.

Ferenciek-tere 9. Szép, nagy bérpalota. A kapu alatt a lakók jegyzékében a névjegyek között csak amolyan egyszerű ceruzairással kártya: gr. Klebelsberg Kunó, II. emelet. Felmentem. Az ajtón semmi név, csak egy inas hangja hallatszik ki, amint telefonál... Jó helyen jártam, becsöngettem.

Barátságos, meleg előszobába nyitottam. A lakás felé nyitva a legközelebbi ajtót, valami házas, kedves, otthonosan jószagos hangulatba ringatott az első impresszió. Az inas fiatal gyerek, egyszerű, sötét ruhában, fehér kötővel, távolról sem az ismert színpadi livrés maskara. A kultuszminiszter házában, úgy látszik, nem szeretik a ceremóniákat.

Letisztogatva, teljesen szalonba illően, végre beléptem a pazar fényvel és előkelőséggel berendezett fogadósobába. A grófné nyájasan, végtelen kedvességgel fogadott. Ahogy szembe álltam vele, olyannak láttam, mint egy rámból kilépett Lawrence-képet, karsu, sudár alakjával, arcán a raceba oltott finom vonásokkal. Hellyel kínált meg és leültünk. A szobában minden otthonias és stílusos, a zongora, a brüsszeli csipketakarók, a valódi Áubuson gobelinek, a velencei csillár. Legmegkapóbb és legkedvesebb a grófné egyszerűsége. Mint akármelyik komoly polgárasszonyon, sötét szövetruha volt rajta, kötött szürke szwetterrel. Nem pyjama, mint a mi mondain hölgyeinken, sem széditően gazdag japánselymekkel himzett háziruha, csak sötét szövet és szürke szwetter.

PATZAUER rumok, likőrök, palackborok

akik a békességet viselkedésükkel csak a legkevésbé is veszélyeztetették, valaha a vendégi sorból a szegedi polgári sorba emelkedhetek volna. Ennek az emlékeztető, azt hiszem, nem felesleges fölemlíteni. Mert a vendégeknek sok szerelet, sőt tisztelet jár ki, de mindnyájan vendégek lévén, közülünk senkinek tévesztheti össze magát a házigazdával, azzal az Ős-Szeged városával, mely miután régi lakossága a XVII. században részint kihalt, részint szétszaladt a világ négy tája felé, ma már éppen olyan test nélküli jogi szimbólum, mint például az a Szent Korona, melynek mindnyájan tagjai vagyunk.

— Volt-e már a kegyelmes asszony Szegeden? — kérdeztem.

— Eddig még nem volt alkalmam rá, hogy lemcnjek, de a férjem annyi szépet mesélt arról a kedves városról, hogy egyszer okvetlenül leutazom.

— Foglalkozik-e a kegyelmes asszony a kultuszminiszter ur alkotásaival, terveivel?

— Nem politizálok, kizárólag a házammal és a családommal törődöm, a politika véleményem szerint nem való asszonyoknak, válaszolta a grófné, elég, ha a férjem állt a küzdőtéren, itthon legyen meleg, nyugalmas otthona. Nem alapítok egyesületeket, nem szerepelek; gyengélkedő is vagyok, sokszor kellemes lemondanom, de ezt sem akarom, tehát inkább visszavonulok a közélettől és csak jótékony célokban veszek részt.

— Be szokta-e avatni a kultuszminiszter ur a kegyelmes asszonyt terveibe?

A grófnő mosolygott.

— Erre csak általánosságban válaszolhatok. Van, amikor igen, van amikor nem, hiszen ez mindig, mindenütt így szokott lenni.

A politikusok feleségei többnyire kész diplomataknak hiszik magukat. Tudnak kedvesek lenni, olykor lekötöztetők, de — hallgatagok. Klebelsberg Kunó felesége ezzel szemben a legkedvesebb és leglekötöztetőbb — minden póz nélkül. A nyilvánosságot, igaz, nem szereti. Ápolja azonban a bensőséges családi tűzhely melegét, megértő hitves, aki minden jel szerint inspirációját adja eszmékhez, tervekhez. Most Hidegkútra készül. Még várnak rá és már előállt az autója. Mindabból, amit ezután mond, ezt a figyelmes mondatát írom még ide:

— Ha lejövök Szegedre, kérem föltétlenül keressen majd fel.

Felálltunk, kezét szorítottunk.

Kint zakatolt a karácsonyi forgalom, karácsonyiakkal megrakottan, csomagokkal roskadozón autók száguldoztak. Csikorgott a hideg, a férfiak fagyó füleiket élesztgették, a nők bundába burkolóztak. Egeszen bizonyos, hogy mindenki fázott. Én nem. Lelkesített, melegített egy szép élmény.

Lengyel Vilma.

Reuma
kőszvény, csúsz ellen legjobb a
REPARATOR
Ara 1 P 60 f. Minden patikában. Kérje mindig a valódi Krieger-féle Reparator az ismert védjegyvel. Főraktár: Krieger gyógyszerár, Budapest, VIII/Calvin-ter, Múzeum-körut sarkán.

Ferravin chinavashor vérszegényeknek és lábadozóknak a legjobb. Kapható LIPSCHITZ „Megváltó” gyógyszerárban Szeged, Kelemen uccz 11. szám, Fannista mellett.